

*Нечипоренко Н.Р.*, студент III  
курсу юридичного факультету  
Дніпропетровського  
національного університету імені  
Олеса Гончара

### ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ НА ПРАКТИЦІ ЩОДО ОБШУКУ

Частина 2 ст. 234 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК України) вказує, що «обшук проводиться на підставі визначення слідчого судді», не виділяючи окремо проведення обшуку володіння фізичної особи та володіння юридичної особи.

Метою даної статті є необхідність комплексного дослідження і висвітлення теоретичних та практичних проблем, які виникають при прийнятті слідчим рішення про проведення обшуку.

Особливої актуальності дана тема набуває в умовах розширення демократичних прав та свобод людини, забезпечення як особистої недоторканності, так і

недоторканності житла чи іншого володіння особи. Проблематика обшуку полягає в тому, що під час обшуку вилучаються речі та документи, які не мають стосунку до кримінального провадження, при цьому слідчий ігнорує ухвалу слідчого судді, де серед інших відомостей вказуються речі, документи або розшукувані особи, для виявлення яких проводиться обшук. Тобто кожен документ, кожна річ перед її вилученням та упакуванням повинні бути оглянуті, перевірені та чітко зафіксовані, які підлягають вилученню.

Проте набули поширення випадки, коли у протоколі слідчої дії лише зазначається, наприклад, що «вилучено гроші в червоній папці» без конкретизації, які саме речі та документи вилучаються. Аналогічним чином здійснюється й вилучення документів або матеріальних цінностей (гроші) з офісних приміщень декількох організацій, якщо дозвіл дано на вилучення документів тільки однієї з них.

Виходячи з вищезазначеного, існує ризик, що будуть вилучені матеріали, які не стосуються справи, а також, можливості доведення в подальшому, що вони взагалі вилучалися, адже в протоколі обшуку не буде чіткого переліку. Закон не зобов'язує розпаковувати вилучене та оглядати його за участю понятих, що є дуже великою проблемою. Вважається, а на практиці в основному так прийнято, що результат повинен бути один - отримані в такий спосіб докази мають визнаватися судом недопустимими, оскільки згідно з ч.7 ст. 236 КПК слідчий, прокурор наділені правом «оглядати і вилучати речі і документи», а жодного положення, яке б давало право прокурору, слідчому вилучати речі та документи без огляду, в КПК України немає.

Велику увагу потрібно приділити на те, що ухвали слідчих суддів відповідно до ст.235 КПК України повинні мати чіткий перелік речей, які підлягають вилученню та в подальшому реально можуть бути використані як докази. За обставин фактично дається дозвіл на вилучення будь-яких документів, що аж ніяк не сприяє захисту прав і свобод громадян та зводить до мінімуму значення суду в кримінальному провадженні.

Як показує судова практика України досить часто, попри відмову в задоволенні клопотання сторони обвинувачення про вилучення грошей та цінностей і надання можливості вилучати лише документи, при обшуку вилучається все. Або навпаки, коли в задоволеному клопотанні слідчий суддя зазначає

конкретно, що при обшуку можна вилучати, а в свою чергу слідчий на свій розсуд вилучає все, що він вважає за потрібним.

З усього зазначеного можна зробити висновок, що за час дії КПК України вже непоодинокі випадки безпідставного вилучення документів, речей та матеріальних цінностей при проведенні обшуку, які за ухвалою слідчого судді не підпадають до вилучення. Усе це не сприяє забезпеченню прав і свобод людини та їх законних інтересів, з одного боку та ефективному і результативному виконанню завдань кримінального провадження, - з іншого.

Для вирішення цієї проблеми, на мою думку, потрібно до проведення обшуку детально ознайомитися з ухвалою слідчого судді про можливі вилучення речей, матеріальних цінностей та документів під час обшуку та після проведення обшуку та підписання всіма учасниками протоколу обшуку обов'язковим має стати вручення копії протоколу особі.

Також велику увагу можна приділити порушенню прав громадян у випадках, коли під час обшуку вилучаються засоби зв'язку особи (телефон, комп'ютерна техніка тощо) та проводяться процесуальні дії.

Адже при обшуку обмежуються права на володіння майном, порушуються конституційні права на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції тощо. У такому випадку, на мою думку, повинне бути окреме рішення слідчого судді, яке надасть можливість ознайомитися з конфіденційною інформацією.